

Levenskunstenaar René Kerkhoven

‘Eenvoud, dat is mijn niche’

Een sauna die werkt op een waterkoker, een keukenrol die aan een verfbeugel hangt. Het zijn slimmigheidjes die ontwerper en levenskunstenaar René Kerkhoven zomaar bedenkt. Ook in het dagelijks leven volgt hij spontane invallen. ‘Het zijn allemaal toevalligheden, van het een rol ik in het ander.’

Tekst: Marion Rhoen | Beeld: Roos van der Sanden

Dat zwarte pijpje, wat doet dat in dat steelpannetje op het fornuis? Is het een stukje leiding of zo? ‘O dat’, zegt René Kerkhoven (62) terwijl hij thee zet in zijn huis in Zwijndrecht. ‘Dat is van mijn auto, van de ventilatie in het motorblok, daar was iets mee. Volgens een vriend van me die een garage heeft gehad, kon dat pijpje verstopt zijn. Ik moest het in warm water leggen en dan schoonmaken.’ Hij haalt het ding uit de pan, pakt een stokje en prikt dat in het ene uiteinde van het pijpje. Aan de andere kant komt zwartige drab naar buiten.

‘Zie je, leuk hè. Weer een bezoek aan de garage uitgespaard.’ Later zal hij lachend vertellen dat zijn Ford Ka (veertien jaar oud, 235.000 kilometer op de teller) nog nooit een beurt heeft gehad. Wat kleine reparaties en vier keer olie verversen, dat is alles.

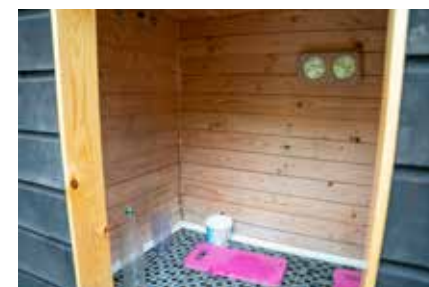
Outside the box

Daar heeft René Kerkhoven schik in. Slim zijn, zodat de gemakken des levens weinig geld kosten. In zijn tuin maakte hij een minisauna die werkt op een waterkoker. Maar het gaat hem niet alleen om het geld. ‘Zulke dingen bedenken vind ik gewoon leuk. Het is creatief. Creativiteit komt in vele

vormen.’ Op zijn T-shirt staat dan ook: Don’t just think outside the box, live outside the box (die T-shirts laat hij zelf drukken).

De minisauna werkt op een waterkoker. Een beschrijving van de minisauna staat online op [Tinyurl.com/kleinesauna](https://tinyurl.com/kleinesauna)

‘WAT IK DOE, IS VAN EEN ANDERE ORDE DAN DE AIRFRYER BEDENKEN’

Met zo’n levenshouding verbaast het niet dat hij op een rijnaak meelifte tot Keulen; hij sliep in een tentje op het dak van de roef. Gewoon, omdat hij vroeg of de schipper ook lifters meenam – als kind wilde hij altijd al meevaren op een schip. Dan verbaast het evenmin dat hij rondleidingen verzorgt in Dordrecht, boottochtjes in Zwijndrecht, dat hij in gekke outfits baddert met gelijkgestemden in fonteinen om het begin van de zomer te vieren, dat hij boeken heeft geschreven (vier voor kinderen, drie voor volwassenen) en in eigen beheer heeft uitgegeven. Voor sommige activiteiten benadert hij de media, hij bericht erover op Facebook. ‘Een beetje roeren in de pot’, noemt hij dat. ‘Als ik tienhoog op het dak van een flat in Kralingen kampeer, post ik dat. En dan vraag ik meteen: weet iemand nog een gekke plek waar ik mijn tent kan opzetten? Zo rol ik van het een in het ander.’

Niets in zijn jeugd wees erop dat René Kerkhoven ontwerper zou worden. Ja, hij bouwde wel met lego, maar niet bovenmatig. In tekenen was hij ‘heel erg slecht’. Vader werkte op kantoor, ‘hem heb ik nooit zien klussen’, zegt hij. Moeder was ziekelijk en overleed jong. Zijn keus voor de studie industriële vormgeving in Delft was een gok, hij wist niet zo goed wat hij wilde. Het bleek een heel brede studie, dat lag hem.

Vrije geest

Na zijn studie werkte Kerkhoven een paar jaar als industrieel ontwerper, maar hij nam ontslag ‘toen dat bureau zo groot werd dat er sessies kwamen om je onvrede te uiten’. Liever trok hij met vriendin en eerste zoon (later kreeg hij er nog een) vier maanden door Canada. Daarna kapte hij een sollicitatie voor een baan bij TNO af. ‘Alleen van die procedure werd ik al ziek: iedereen die zich ermee bemoeide, al dat gedoe, al dat gepietlut.’

Latjes + buisjes + schroeven = lectuurladder

'IK MOET HET
HEBBEN VAN
KLEINSCHALIGE
TRUCS'

Deze vrije geest begon voor zichzelf. Op de fiets ging hij op het nabijgelegen industrieterrein bij bedrijven langs, zo vond hij zijn eerste ontwerp-opdrachten. Voor zijn oude werkgever deed hij ook klussen. Een vetpot was het niet, 'de eerste vier, vijf jaar hadden we geen auto'. Wel zette hij altijd geld opzij, als reserve. 'Dat raad ik iedereen aan: altijd blijven doen.' Gaandeweg rolde hij in het advieswerk, vooral voor het midden- en kleinbedrijf. Hij hielp hen bij strategieontwikkeling

en innovatie. Ook deed hij jarenlang projecten voor Schiphol, onder meer projectinrichting.

Nieuwe ideeën

Bij zijn werk hoorde het leiden van brainstormsessies, en Kerkhoven merkte dat hij daar goed in was. 'Bij creativiteit gaat het om de samenwerking van je linker- en rechterhersenhelft. Bij de meeste mensen is een van de twee dominant. Bij mij werken ze samen. Er ontstaan daardoor snel nieuwe ideeën in mijn hoofd.' Met pretoogjes wijst hij op de poten van de tafel waaraan we zitten: 'Dat roestvrij stalen frame? Dat is gemaakt van oude hekjes die bij de gates op Schiphol stonden.' Een plaatwerkerij maakte er op zijn aanwijzingen een onderstel van, zijn neef maakte het tafelblad. Dan staat hij op: 'Zal ik de sauna even aanzetten? Dan kun je voelen hoe warm het wordt.' We lopen de achtertuin in: tegels, grote perken met vruchtbomen (appels, peren), vijvertjes in ingegraven plastic zuurkoolvaten, half afgedekt met betonnen koepeltjes (die giet Kerkhoven zelf). De minisauna is een bouwseltje op palen, de waterkoker staat eronder. Via een pijp in de bodem van de hut giet Kerkhoven er water in, het apparaat begint te pruttelen, de stoom komt via diezelfde pijp terug de ruimte in. Gauw de schuimrubberen deur dicht. Kerkhoven isoleerde de hut en maakte er licht in.

Eigen producten

Terwijl de waterkoker stoom in de minisauna blaast, praten we verder in de woonkamer. Ontwerpen, dat deed Kerkhoven jarenlang niet echt. Wel kluste hij veel, aan zijn auto en aan zijn huis, dat had hij zichzelf geleerd. Maar een jaar of twintig geleden kwam hij via via in contact met een plaatwerkerij, zo'n bedrijf kan staalplaten knippen, buigen en zetten in alle vormen die je wilt. Daar zag hij dunne holle aluminium buisjes, en zijn beide hersenhelften zagen mogelijkheden voor een lectuurladder. 'Via die plaatwerke-

rij kwam de ontwikkeling van eigen producten bij mij op gang', zegt hij. 'Het zijn allemaal toevalligheden, van het een rolde ik in het ander.' Nog een keer staat hij op, nu voor een loopje naar de ijskast. Glunderend wijst hij op de keukenrol die daar hangt – aan een verfronhouder. 'Heel simpel, maar geinig toch?' Meteen checken we de sauna: het is er bijna 50 graden en met een luchtvochtigheid van 90 procent lekker dampig.

Kleinschalige trucs

'Ik ben geen designer', zegt Kerkhoven als we weer aan tafel zitten. 'Ik moet het hebben van kleinschalige trucs. Wat ik doe, is van een andere orde dan de airfryer bedenken. Dingen zoeken in de ultieme eenvoud, dat is mijn niche.' Zijn BirdSwing is een goed voorbeeld.

'CREATIVITEIT
KOMT IN VELE
VORMEN'

Achter Kerkhoven hangt er een op het raam dat uitkijkt op de achtertuin. Regelmatig komen mezen en mussen er even aan hangen, dan schieten ze weer de vijgenboom in. En dat allemaal omdat Kerkhoven vanuit zijn bed de vogeltjes beneden in de tuin niet goed kon zien. 'Dus ik pakte een vetbol, hing die aan een roerhoutje voor verf en schroefde dat in het raamkozijn van mijn slaapkamer. De volgende dag hing de meesjes vlak bij mijn bed.'

4m³ tegels + specie + zelfgegoten betonnen bollen = 1 Gecko

Roerhoutjes van de bouwmarkt + lijm + lak = keukenblad (meer dan 15 jaar oud)

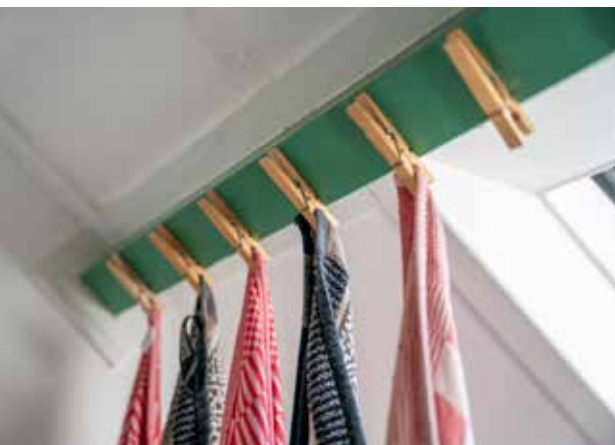
Straatnaambord + poten = tafeltje

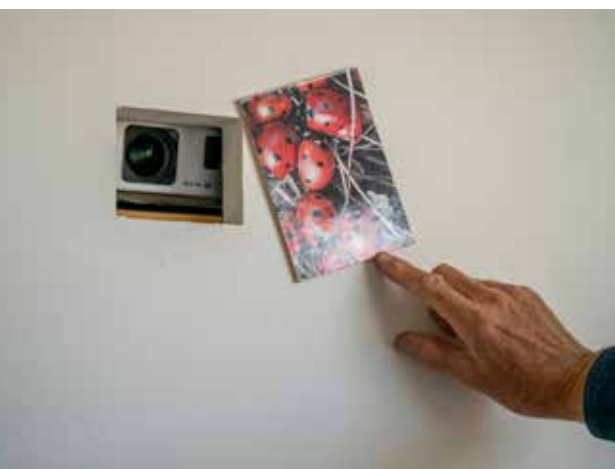
Verfronbeugel + zuignap + verchromde borgclip = keukenrolhouder

'VERLEG JE GRENZEN, MAAR RESPECTEER OOK DIE VAN ANDEREN'

Wasknijpers + lijm = droogrekje

Achter een fotolijstje zit het gat met beamer erachter voor de 'thuisbios'

Lege drankflesjes + velgenlak = vaasjes

Voor vrienden zonder houten kozijn bedacht hij een versie met zuignapen. Toen meer mensen er enthousiast over waren, zocht hij een producent. Nu, ruim tien jaar nadat de Bird-Swing op de markt kwam, zijn er 230.000 van verkocht. Nog steeds kan hij een maand per jaar leven van de royalty's.

Kluskamer

Ook een minimalistisch ontwerper heeft iets van een werkruimte nodig. Boven is de kluskamer. Geen uitgebreide collectie gereedschap in dat hok van 2,5 bij 1,5 meter – wie simpele dingen bedenkt, heeft dat niet nodig ('ik heb maar een paar schroevendraaiers'). Wel zelfbedachte hulpmiddelen, zoals een constructie van pvc-buis met een slangetje erin om achtergebleven water uit de dakgoot te krijgen. En of het bezoek ook even let op de opladerhouder: een houten balkje waar verschillende opladers in gaatjes zijn gestoken, met hun snoertjes ordentelijk als staartjes richting vloer.

Inkomstenbronnen

De laatste jaren deed Kerkhoven al minder uren betaald werk. Toen de coronacrisis uitbrak, had hij nog een paar klanten. 'Ik dacht: moet ik me nu druk gaan maken? Eigenlijk kan ik met pensioen. Mijn geld komt uit zo'n zeven tot acht inkomstenbronnen. Verhuur van een flatje in Dordrecht levert wat op, twee kamers hier verhuur ik via Airbnb, dat is ook leuk voor de aanloop want ik woon nu alleen. Dan is er de BirdSwing, plus wat geld van de boeken. Mijn huis is afbetaald. Ook door van alles zelf te repareren verdien ik geld.' En natuurlijk had hij al die jaren geld apart gezet, als reserve. Dus besloot Kerkhoven geen nieuwe klanten meer te zoeken en ging hij andere dingen doen. In een plantsoen in Zwijndrecht bouwde hij dit voorjaar,

met toestemming van de gemeente, een tien meter lange gekko van stoeptegels uit zijn tuin, 'met lekker veel donkere holtes, dat vinden dieren fijn'. En hij plakte met speciaal plakplastic smileys op grote ronde vlakken in een betonnen muur van een sporthal. 'Die ruimte vroeg daar gewoon om!'

Levenskunstenaar

'Eigenlijk', zegt hij nadenkend, 'doe ik dingen waar mensen blij van worden: met die smileys, met de BirdSwing. Ik hoop ze te inspireren. Je kunt leuke dingen doen zonder veel geld uit te geven, als je de mogelijkheden maar ziet.' In zijn eigen leven is hij die mogelijkheden vooral de laatste twintig jaar gaan zien. Hoe dat kwam, hij heeft geen idee, 'het ontwikkelt zich'. Mensen noemen hem een levenskunstenaar, dat vindt hij wel kloppen. 'Dat vind ik iets anders dan een levensgenieter. Die gaat met een wijntje op het terras zitten, dat is passiever. Een levenskunstenaar zet dingen naar zijn hand. Zoals dat meeliften met een schip; als ik de schipper niet had aangesproken, had hij me nooit meegenomen.' Veel voornemens van mensen sterven in schoonheid, maar Kerkhoven voert de zijne uit. Hoe lukt hem dat? Relativerend: 'Zo zit ik in elkaar.' En dat out-of-the-box leven, kun je dat leren? 'Pfoe', zegt hij, en hij valt even stil. Dan: 'Ik ga ook wel eens op mijn gezicht, hoor. Dan roep ik weerstand op bij mensen, dan is de sloot waar ik overheen wil te breed en spring ik erin. Vaak ben ik ook wel te opdringerig geweest. Dus als ik nu een wild idee heb waar anderen bij betrokken zijn, vraag ik mensen of zij het ook echt leuk vinden om te doen.' Hij denkt weer even na. 'Dus tja, als je me vraagt hoe je outside the box leeft, misschien is het dan: kijk wat minder naar de mitsen en maren als je iets nieuws bedenkt. En verleg je grenzen, maar respecteer ook die van anderen.'

Na een lange fietsreis vanuit Vietnam zit **Tieme Hermans** (36) nu alweer een tijdje met zijn vriendin Elske in een jungledorp in Kerala, India. In deze aflevering mijmert Tieme over oude en nieuwe tijden – en hoe die kunnen botsen.

Op de fiets naar India

Twee werelden

Van kinds af aan droomde ik al van een leven als ontdekkingsreiziger: om als een soort dokter Livingstone een rimboedorp binnen te wandelen en het leven daar mee te maken. En het mooie is, zelfs in de 21^e eeuw bestaan deze plekken nog gewoon. Hoe je ze vindt? Prik met je vinger op een willekeurige plek op de kaart van een land waar je niets van weet, stap op je fiets en vermijd de hoofdwegen. Op deze manier ontdekte ik tal van unieke en vergeten plekken. Zo stond ik tussen Oezbeekse helden die in lange driekoningen-achtige gewaden op hun ezeltjes over smalle bergpaadjes reden, strompelde ik aan het eind van een lange dag fietsen de tent van Mongoolse nomaden binnen voor gefermenteerde karnemelk en een homp schapenvlees en zat ik schouder aan schouder met een Laotiaans stamhoofd midden in de jungle kleefrijst te eten. En nu zit ik al bijna twee jaar verschanst in een vergeten uithoek van deze wereld: in de bergen van Zuid-India, waar ik 's ochtends jagers met pijl en boog langs de rivier zie lopen en mensen blootsvoets bij het visstalle-

tje zie staan. Maar ook hier is verandering niet tegen te houden, zodat ik me soms afvraag of tijdloze plekken als deze er over tien jaar nog zijn. Tot twintig jaar geleden was hier geen weg en elektriciteit kwam pas in 2010, gevolgd door telefoonlijnen en tegenwoordig zelfs internet en een heuse busverbinding met de buitenwereld. Hierdoor is het leven hier in veel opzichten een stuk beter en makkelijker geworden. De boeren hebben een veel gunstiger afzetmarkt voor hun producten en als er iemand ziek is, kunnen ze naar een dokter in plaats van op hoop van zegen wat kurkuma en kokosnootolie in te zetten. Hoewel de meeste veertig-plussers hier in een donker stenen huisje geboren zijn, wil de nieuwe generatie grote witte huizen met marmeren vloer, een wasmachine en een neon Jezus- of Krishnaplaatje boven de voordeur. Het contrast tussen de twee werelden is enorm. Daarom weigerde mijn hoogbejaarde buurman mee te verhuizen toen zijn kinderen een paar jaar geleden hun nieuwe huis lieten bouwen. Maandenlang bleef hij koppig in een vervallen hok van zes vierkante meter slapen tot hij overstag ging. Waar zijn kinderen en kleinkinderen de nieuwe wereld gretig omarmen, voelt hij zich wat vervreemd tussen de flatscreen-tv's en kleinkinderen die verslaafd zijn aan YouTube. Terwijl hij van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat in touw is op het land, liggen zijn kleindochters hele middagen languit op de bank als zombies aan het gebarsten scherm van een smartphone gekluisterd. Als ik dit zie, denk ik soms melancholisch: blijf toch lekker in dat stenen huisje wonen! Daarbij vergeet ik alleen voor het gemak hoe pittig de moessons in zo'n klam hok kunnen zijn. En daarbij, wie ben ik om de vroeger-was-alles-beter-romanticus uit

te hangen? Als buitenstaander ben ik evengoed verblind door de idylle van het eenvoudige dorpsleven. We komen elkaar tegen op een vreemde kruising: ik die juist zoekt naar de minder gepolijste kant van het leven, dichterbij de natuur en die met liefde woont in een boerderij waar termieten het dak wegvreten, en zij die juist het gevoel hebben zich uit de modder te verheffen en zekerheid en kansen vinden in de moderne wereld.

Wie ben ik om de vroeger-was-alles-beter-romanticus uit te hangen?

Ik denk dat we nog een tijdje in tegen-gestelde richting blijven lopen. Ik, die graag wil leren hoe *amachi* (oma) het snelst een kokosnoot openhakt, hoe ze weet wanneer de gember volgroeid is en welke blaadjes ze gebruikt op een open wond en aan de andere kant de jongeren die alles willen weten over mijn fiets, mijn laptop en hoe het leven in Nederland is.